

- * **Her beş işsizden birisi üniversite diplomalı**
- * **Sanat, bilgisayar, işletme ve gazetecilik bölümlerine dikkat!**
- * **Güvenlik hizmetleri, sağlık ve hukukta işsizlik az**

- LYS sonuçlarının açıklanmasının ardından 3 Ağustos'a kadar yapılacak tercihlere göre bu yıl ÖSYS'ye giren 2 milyona yakın öğrenciden mevcut kontenjanlara göre 937 bin dolayındaki bir bölümü lisans, ön lisans ve özel yetenek programlarına yerleşirken, diğerleri dışarıda kalacak.
- Asıl sınavı mezuniyet sonrası verecek olan üniversite adayları, iş bulabilmek için "doğru bölüm" kaygısıyla tercih yapacaklar. Ancak üniversite programları ile iş hayatı arasındaki eşgüdümsüzlük yüzünden adayların bir bölümü, kaçınılmaz olarak tercihini diplomalı işsizler ordusu yönünde yapmış olacak.
- **En fazla işsiz bırakan üniversite programlarının başında ise yüzde 19'luk işsizlik oranıyla sanat, yüzde 16.5'le bilgisayar, yüzde 15'le işletme ve yüzde 14'le gazetecilik bölümleri geliyor.** Bunları sırasıyla, iş ve yönetim, ziraat, sosyal-kişisel hizmetler, fizik, ulaştırma-çevre, mimarlık ve inşaatla ilgili bölümler izliyor.
- Üniversite sayısında patlama yaşanan 2000-2011 döneminde, üniversiteli işsiz sayısındaki artış, hem üniversiteli işgücü ve istihdamı, hem de diğer eğitim düzeylerindeki işsiz sayısındaki artışa fark attı.
- Toplam iş gücünün yüzde 15.8 artışla 26.4 milyona çıktığı bu dönemde üniversiteli iş gücü yüzde 120 artışla 4.5 milyona ulaştı; **üniversite diplomalı işsiz sayısı ise yüzde 227 artışla 500 bine yaklaştı.**
- İşsizler ordusu içinde üniversite diplomalıların 2000 yılında yüzde 9.5 olan oranı, 2011 itibariyle yüzde 18'e ulaşarak ikiye katlandı. Buna göre artık her 5 işsizden biri üniversite diploması taşıyor.
- 2000'de 73 olan üniversite ve diğer yükseköğretim kurumu sayısı, özellikle son yıllardaki patlama ile 186'ya ulaştı; üniversite olmayan il kalmadı. 1999-2000 öğretim yılında 1.5 milyon olan yüksek öğrenim öğrencisi sayısı 2011-2012'de 4.4 milyona yükseldi. Bu yıllar arasında yükseköğretim kurumları toplam 5 milyon dolayında mezun verdi.

Lisans Yerleştirme Sınavı (LYS) sonuçlarına ilişkin bu yıl da tartışmalar sürerken, asıl sınavı mezuniyet sonrası verecek olan üniversite adayları, iş bulabilmek için "doğru bölüm"ü seçebilme kaygısıyla tercih yapacaklar. Ancak üniversite programları ile iş hayatı ve üretim ilişkileri arasındaki eşgüdümsüzlük yüzünden adayların bir bölümü, kaçınılmaz olarak tercihini diplomalı işsizler ordusu yönünde yapmış olacak. Son yıllarda üniversite sayısındaki patlama paralelinde yüksek öğrenimli işsiz sayısında rekor düzeyde artış yaşanırken, en fazla işsiz bırakan bölümlerin başında ise bilgisayar, işletme ve gazetecilik bölümleri geliyor.

LYS sonuçlarının açıklanmasının ardından 3 Ağustos'a kadar yapılacak tercihlere göre bu yıl ÖSYS'ye giren 2 milyona yakın öğrenciden mevcut kontenjanlara göre 937 bin dolayındaki bir bölümü lisans, ön lisans ve özel yetenek programlarına yerleşecek, diğerleri dışarıda kalacak. Ancak üniversite adaylarının asıl sınavı mezun olduklarında başlayacak. Bu yüzden adayların tercih yaparken, mezuniyet sonrası iş olanaklarını dikkate almaları gerekiyor.

2012 ÖSYS kapsamında üniversitelerin 937 bin 676 kontenjanı bulunuyor. Bunun da 366 bin 181'i ön lisans, 547 bin 194'ü lisans, 24 bin 301'ini de özel yetenekle öğrenci alan programlar oluşturuyor.

İşte en çok işsiz bırakan bölümler...

TÜİK'in en son 2011 itibariyle açıkladığı yıllık veriler, mezun olunan bölüme göre işsizlik oranında yüzde 19'la sanat bölümlerinin başı çektiğini gösteriyor. Bunları yüzde 16.5'le bilgisayar ve yüzde 15.1'le imalat ve işletme ile ilgili bölümler, yüzde 14.3'le gazetecilik ve enformasyon, yüzde 14.1'le iş ve yönetim bölümleri izliyor. Daha sonra yüzde 12.6 oranıyla ziraat, ormancılık ve balıkçılık, aynı oranla sosyal ve kişisel hizmetler, yüzde 11.7 ile fizik geliyor. Oransal bazda **işsizliğin en düşük olduğu alanların başında ise** yüzde 2.4'le güvenlik hizmetlerine ilişkin programlar yer alıyor. İşsizlik oranı sağlık mezunlarında yüzde 2.9 ve hukuk mezunlarında da yüzde 3.3'le oldukça düşük düzeylerde seyrediyor.

Üniversite mezunu işsizler ordusu içinde sayıca en kalabalık grubu ise 164 bin kişiyle iş ve yönetim bölümleri mezunları oluşturuyor. Bunları 57 bin kişiyle öğretmenlik ve eğitim bilimleri okuyanlar ve 45 bin kişiyle mühendis diplomalılar izliyor. Üniversitelerin sosyal bilimler ve davranış bilimleri ile ilgili bölümlerinden mezun 34 bin, sanat bölümü mezunu 24 bin, beşeri bilimler mezunu 18 bin, mimarlık ve inşaatla ilgili bölümlerden diploma almış 18 bin, fizik mezunu 17 bin işsiz sayısı bulunuyor.

Yıllık ortalama sayılara göre Türkiye'de 2011 itibariyle ziraat, ormancılık ve balıkçılıkla ilgili bölümleri bitirmiş 16 bin, bilgisayar mezunu 15 bin, sağlıkla ilgili bölümlerden mezun 9 bin, matematik ve istatistik mezunu 5 bin işsiz var. Hukuk, veterinerlik ve güvenlik hizmetleriyle ilgili bölüm mezunu işsizlerin sayısı da 3'er bin kişi düzeyinde seyrediyor. Üniversiteli işsizler içinde 2'şer bin kişi dolayında da ulaştırma ve çevre bölümleri ile gazetecilik ve enformasyon bölümlerinden mezun olanlar bulunuyor.

Mezun olunan bölüme göre işsizlik (2011 yıllık)

MEZUN OLUNAN BÖLÜM-ALAN	Bin Kişi	(%)
Sanat	24	19,0
Bilgisayar	15	16,5
İmalat ve işleme	13	15,1
Gazetecilik ve enformasyon	2	14,3
İş ve yönetim	164	14,1
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	16	12,6
Sosyal ve kişisel hizmetler	14	12,6
Fizik bilimleri	17	11,7
Ulaştırma hizmetleri ve çevre koruma	2	11,1
Mimarlık ve inşaat	18	10,3
Sosyal bilimler ve davranış bilimleri	34	10,0
Mühendislik ve işleri	45	9,7
Yaşam bilimleri	5	9,3
Matematik ve istatistik	6	9,1
Beşeri bilimler	18	8,5
Öğretmen eğitimi ve eğitim bilimleri	57	8,0
Veterinerlik	3	6,5
Hukuk	3	3,3
Sağlık	9	2,9
Güvenlik hizmetleri	3	2,4
TOPLAM	467	10,4

Kaynak: TÜİK

Üniversiteli işsiz sayısında patlama

Son yıllarda işsizlikte eğitim düzeyine göre en hızlı artışın, açık farkla üniversite mezunlarında olduğu belirlendi. Üniversite sayısında patlama yaşanan 2000-2011 döneminde, üniversiteli işsiz sayısındaki artış, hem üniversiteli işgücü ve istihdama, hem de diğer eğitim düzeylerindeki işsiz sayısındaki artışa fark attı.

Türkiye’de 2000 yılı ortalamasında 23.1 milyon olan toplam iş gücü yüzde 15.8’lik artışla 2011’de 26.4 milyona, aynı dönemde çalışanların sayısı yüzde 11.7 artışla 21.6 milyondan 23.8 milyona, işsiz sayısı da yüzde 74.6 artışla 1.5 milyondan 2.6 milyona yükseldi. Yıllık bazda 2000’de yüzde 6.5 olan işsizlik oranı, izleyen dönemde yükselerek kriz yılı 2009’da yüzde 14’e kadar çıktıktan sonra, 2011’de yüzde 9.8’e geriledi.

Toplam iş gücünün yüzde 15.8 büyüdüğü 2000-2011 döneminde üniversiteli iş gücü ise yüzde 120 artışla 4.5 milyona çıktı. İstihdamdaki yüksek öğrenimlilerin sayısı bu dönemde yüzde 111.7 artışla 1.9 milyondan 4 milyona yükselirken, üniversite diplomalı işsiz sayısı ise yüzde 226.6 artışla 467 bine ulaştı.

Üniversiteli işsiz sayısının yüzde 227 arttığı 2000-2011 döneminde lise altı diplomalı işsizlerin sayısındaki artış yüzde 69, lise mezunu işsiz sayısındaki artış da yüzde 49.6 oldu. Diplomasız işsiz sayısı ise işgücündekine koşut biçimde azaldı.

İşsizler ordusu içinde üniversite diplomalıların 2000 yılında yüzde 9.5 olan oranı, 2011 itibariyle yüzde 18’e ulaşarak ikiye katlandı. Buna göre artık her 5 işsizden biri üniversite diploması taşıyor.

Eğitim düzeyine göre iş gücü (Bin kişi)

	OKUR YAZAR OLM.				LİSE ALTI				LİSE VE DENĞİ OKUL				YÜKSEK ÖĞRENİMLİ			
	İşgücü	Çalışan	İşsiz	İÖ (%)	İşgücü	Çalışan	İşsiz	İÖ (%)	İşgücü	Çalışan	İşsiz	İÖ (%)	İşgücü	Çalışan	İşsiz	İÖ (%)
2000	1.985	1.917	68	3,4	15.066	14.204	862	5,7	3.991	3.566	425	10,6	2.037	1.894	143	7,0
2001	1.959	1.899	60	3,1	15.268	14.075	1192	7,8	4.150	3.599	551	13,3	2.114	1.950	164	7,8
2002	1.728	1.649	79	4,6	15.234	13.770	1.464	9,6	4.449	3.795	654	14,7	2.406	2.140	267	11,1
2003	1.606	1.493	113	7,0	14.859	13.351	1.508	10,2	4.552	3.971	581	12,8	2.624	2.333	290	11,1
2004	1.306	1.250	57	4,3	13.591	12.269	1.321	9,7	4.596	3.897	698	15,2	2.524	2.215	308	12,2
2005	1.167	1.109	58	4,9	13.651	12.269	1.381	10,1	4.880	4.207	672	13,8	2.757	2.481	277	10,0
2006	1.115	1.062	53	4,8	13.633	12.295	1.338	9,8	5.024	4.371	652	13,0	2.980	2.695	285	9,6
2007	1.045	990	55	5,2	13.679	12.342	1.337	9,8	5.196	4.522	674	13,0	3.195	2.884	311	9,7
2008	1.025	960	64	6,3	14.031	12.525	1.506	10,7	5.246	4.568	679	12,9	3.503	3.140	362	10,3
2009	1.089	1.002	87	8,0	14.596	12.563	2.033	13,9	5.283	4.392	891	16,9	3.780	3.321	459	12,1
2010	1.151	1.082	69	6,0	15.195	13.427	1.767	11,6	5.238	4.473	764	14,6	4.057	3.612	446	11,0
2011	1.203	1.147	56	4,6	15.681	14.224	1.457	9,3	5.365	4.729	636	11,9	4.476	4.009	467	10,4
Değ.(%)	-39,4	-40,2	-18,0	1,1(*)	4,1	0,1	69,0	4,3(*)	34,4	32,6	49,6	0,8(*)	119,7	111,7	226,6	1,8(*)

(*):Puan

TÜİK’in en son Nisan itibariyle açıkladığı aylık-dönemsel verilere göre ise Türkiye’de üniversite diplomalı 4 milyon 786 bin iş gücü bulunuyor. Mart-nisan-mayıs dönemi hane halkı iş gücü anketi sonuçlarını yansıtan söz konusu Nisan 2012 dönemi verilerinde üniversite diplomalıların 4 milyon 386 bini istihdamda, yüzde 8.4 oranındaki 400 bini ise işsiz gözüküyor. Üniversiteliler, toplam işsizler ordusu içinde lise altı eğitimlilerden sonra sayıca en kalabalık grubu oluşturuyor. Ancak geriye doğru yıllar itibariyle bakıldığında üniversiteli işsiz sayısının nisan, mayıs dönemlerinde yılın en düşük düzeylerinde gerçekleştiği görülüyor. Buna göre 2012 ortalamasında bu sayının çok daha yüksek düzeylerde gerçekleşeceği bekleniyor.

Üniversite enflasyonu

Türkiye’de 1980 yılında 20 olan üniversite ve diğer yükseköğretim kurumu sayısı, 1990’da 29’a, 2000 yılında 73’e ve son yıllarda yaşanan patlama ile 2012 itibariyle 186’ya ulaştı. Bunların büyük bölümü üç büyük ilde bulunurken, üniversitesi olmayan il kalmadığı dikkati çekiyor. Türkiye’de halen 105 devlet ve 64 vakıf üniversitesi, 7 vakıf yüksek okulu ve 10 da diğer yüksek eğitim kurumu bulunuyor.

Özellikle 2000’li yıllarda adeta patlama yaşanan üniversite sayısı paralelinde üniversite öğrencisi sayısı ve yükseköğrenim kurumlarından diploma alanların sayısında da adeta patlama yaşandı. 1999-2000 öğretim yılında 1.5 milyon olan yüksek öğretim kurumlarında okuyan öğrenci sayısı, 2004-2005 öğretim yılında 2 milyonu, 2009-2010’da 3.5 milyonu aştı, 2011-2012’de ise 4.4 milyona ulaştı. Yüksek öğretim kurumlarından mezun olanların 1999-2000 öğretim yılında 224 bin dolayında bulunan sayısı, 2010-2011 öğretim yılında 534 bini aştı. 2000-2011 döneminde yüksek öğrenim kurumları toplam 4.5 milyon mezun verdi. Henüz istatistiklere yansımayan 2011-2012 dönemi ile birlikte bu sayısının 5 milyonu aştığı tahmin ediliyor.

Yükseköğrenim öğrencisi ve mezun sayısı

Öğretim Yılı	Öğrenci sayısı	Mezun sayısı
1999-2000	1.503.981	224.358
2000-2001	1.607.388	248.310
2001-2002	1.677.936	286.540
2002-2003	1.918.483	303.322
2003-2004	1.972.662	323.582
2004-2005	2.106.351	346.563
2005-2006	2.342.898	373.375
2006-2007	2.453.664	416.329
2007-2008	2.532.622	444.758
2008-2009	2.924.281	488.803
2009-2010	3.529.334	573.159
2010-2011	3.817.086	534.055
2011-2012	4.353.542	-

Kaynak: ÖSYM